

AANGETEKEND

Aan de Staatssecretaris van het Volksgezondheid, Welzijn en Sport
T.a.v. Secretariaat programma stelselwijziging Jeugd
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Amsterdam, 19 december 2013
Refnr. IG 13.1224

Betreft: internetconsultatie Jeugdwet, AMvB's en nota van toelichting

Geachte staatssecretaris Van Reijn,

U heeft per internet gevraagd om consultatie op de voorliggende Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's) en nota van toelichting behorend bij de inmiddels door de Tweede Kamer vastgestelde Jeugdwet.

De stichting Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ): aanbieder van de onafhankelijke vertrouwenspersonen in de (jeugd)zorg, maakt graag gebruik van de gelegenheid om met name de voorgestelde AMvB's inzake de vertrouwenspersoonsfunctie van advies te voorzien. Wij sturen dit advies zowel per post als ook ingevoegd bij de internetconsultatie aan u toe.

Wettelijke borging en inbedding

Voor de toekomstige cliënten in de Jeugdwet is het zeer belangrijk dat zij kunnen beschikken over een professionele onafhankelijk vertrouwenspersoon. Deze dient in dienst te zijn bij een organisatie van vertrouwenswerk die onafhankelijke van gemeenten, instellingen en toeleiders naar zorg opereert. Wij zijn u dan ook zeer erkentelijk dat in de nieuwe Jeugdwet deze functie ook op deze manier sterk geborgd en verankerd blijft.

Ook de leden van de VNG zien deze waarde voor cliënten in en hebben onlangs besloten dat zij deze functie collectief gaan inkopen bij een onafhankelijke aanbieder(s). Hiermee zal de continuïteit en kwaliteit ook voor cliënten gewaarborgd blijven en de transitie in dat opzicht makkelijker verlopen.

Algemeen advies inzake AMvB's vertrouwenswerk mbt harmonisatie rechtspositie

In onze reactie van 15 oktober 2012 op de eerste conceptversie van de Jeugdwet hebben we aan u diverse suggesties voor AMvB-artikelen doen toekomen. Inmiddels zijn we meer dan een jaar verder, is er veel gebeurd op wetgevingsvlak en weten we dat u harmonisatie van de rechtspositie van zorgvragers nastreeft.

Een onderdeel van deze harmonisatie betreft het vertrouwenswerk. In meerdere wetten die onlangs zijn gepasseerd (Jeugdwet en Wet Zorg en Dwang) of binnenkort in de Tweede Kamer passeren (Wet Verplichte GGZ) is in onafhankelijk vertrouwenswerk voor die cliënten voorzien. Dat is in het proces van harmoniseren van de rechtspositie inzake de ondersteuning door een vertrouwenspersoon een belangrijke stap.

Wij adviseren u daarbij deze harmonisering ook verder tot uitdrukking te laten komen in de AMvB's en wel om de volgende redenen:

- Voor huidige cliënten (die in het eerste jaar van overgang van provinciale naar gemeentelijke financiering nog binnen een ander regiem dezelfde zorg krijgen en ook desgevraagd door een vertrouwenspersoon bijgestaan worden), dient duidelijk te blijven wat onder het vertrouwenswerk verstaan wordt en wat de kerntaken van de vertrouwenspersoon daarbij zijn. Dat geldt eveneens voor de toekomstige cliënten.
- Ook voor de nieuwe gezamenlijke financiers dient inzichtelijk te zijn waaruit het werk bestaat. Gemeenten zijn straks verantwoordelijk voor de inkoop en het leveren van kwaliteit van (toeleiding naar) zorg en zullen de zorgorganisaties controleren op de uitvoering van de wettelijke vereisten. Daarnaast zullen functionarissen van gemeenten straks mede doorverwijzer worden van cliënten naar het onafhankelijk vertrouwenswerk en/of vanwege het feit dat ze zorg gaan aanbieden, zelf direct te maken kunnen krijgen met de uitvoering van de kerntaken van de vertrouwenspersoon;
- De doelgroep Jeugd (en de direct betrokkenen) is in alle drie de genoemde wetten onderdeel van de cliëntpopulatie. In het ene geval vallen ze voor de uitvoering en bekostiging van de taken onder de Jeugdwet, in andere gevallen onder een van de andere wetgevingskaders. Tevens is de bekostiging en regiovoering divers: ministerie van VWS, gezamenlijke gemeenten of een mogelijk derde partij in het kader van de Wet Zorg en Dwang. Een voorbeeld zijn de jeugdigen die nu onder de huidige Wet BOPZ vallen en daarbinnen te maken hebben met een andere rechtspositie dan de nieuwe cliënten onder de Jeugdwet. In de Jeugdwet is bepaald dat deze ggz-jeugdigen aanspraak kunnen blijven maken op de door het ministerie van VWS bekostigde vertrouwenswerk van de stichtingen PVP en LSFVP. Pas na de uitkomsten van de evaluatie inzake harmonisatie rechtspositie wordt duidelijk in hoeverre gemeenten verantwoordelijk worden voor het bieden van het vertrouwenswerk aan deze doelgroep en hun naastenbetrokkenen. Het verdient daarom aanbeveling om in verschillende wetten dezelfde termen aangaande de kerntaken van de vertrouwenspersonen te gebruiken.
- Vertrouwenswerkorganisaties wensen waar mogelijk met elkaar samen te werken in het belang van de zorgvragers (eenduidigheid en goede toegankelijkheid voor cliënten en efficiëntere inzet voor de financiers). In die zin is het bevorderlijk dat de omschrijving van de kerntaken en bijbehorende zaken zoveel als mogelijk uniform is neergelegd in de onderliggende wet of bijbehorende AMvB's.

Specifiek advies per artikel

Gegeven bovenstaande redenen en de voorgestelde AMvB's van de Jeugdwet overziend, stellen we vast dat het sterk is aan te bevelen om het woord '*ondersteuning*' concreter te gaan omschrijven.

In artikel 4.3.1 staat het volgende nu benoemd:

De ondersteuning door de vertrouwenspersoon in aangelegenheden die samenhangen met de wettelijke taken en verantwoordelijkheden van het college, de jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling en het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, is met name gericht op de uitoefening door jeugdigen, ouders, pleegouders en netwerkpleegouders van hun rechten.

Ons advies is daaraan toe te voegen:

1. *door jeugdigen, ouders, pleegouders, rechtstreekse betrokkenen en netwerkpleegouders van hun rechten.* Dit is allereerst in lijn met gestelde in de Jeugdwet en de breed gesteunde motie van Dijsselbloem, Kooiman en Dibi c.s. (zie bijlage) waarin ook rechtstreekse betrokkenen (daarin verwoord als familieleden) zoals grootouders onder cliënt worden toegevoegd. Dit draagt ten tweede bij aan de beginselen van de transformatiegedachte, waarin we mede wensen dat jeugdigen zoveel waar mogelijk in familieverband opgroeien en/of extra steun krijgen aangeboden. Tot slot sluit het aan bij de rechten van het kind om zoveel mogelijk in familieverband te kunnen leven. We denken dat deze familieleden dan ook toegevoegd moeten worden in het rijtje van mogelijk belanghebbenden. Onder rechtstreekse betrokkenen kunnen ook melders van huiselijk geweld en kindermishandeling verstaan worden. Dat zijn naast familie van de jeugdige ook andere burgers die vanuit hun verantwoordelijkheid melden bij de AMHK. Ook zij hebben vragen, klachten of problemen tijdens of na de melding over de AMHK en zouden op grond van gestelde in de AMvB's geen vertrouwenspersoon mogen raadplegen.
2. Meerdere aparte leden bij artikel 4.3.1 of een nieuw artikel toe te voegen waarin geconcretiseerd wordt wat onder 'ondersteuning' verstaan wordt. Wij stellen de volgende tekst voor die in lijn is met de andere genoemde regelgeving(en):

Lid 1: dezelfde tekst als onder artikel 4.3.1, met ons advies van toevoeging van de rechtstreekse betrokkenen.

Lid 2.: Onder de in lid 1 aangeduide ondersteuning wordt verstaan: een onafhankelijk vertrouwenspersoon heeft tot taak informatie, advies en (klacht)ondersteuning te verlenen aan jeugdigen, ouders/verzorgers, (netwerk)pleegouders en rechtstreekse betrokkenen die hen daartoe verzoekt bij:

- Vragen, klachten of problemen inzake:
  1. een individuele en/of collectieve beschikking van gemeenten;
  2. de uitvoering van een onderzoek;
  3. de uitvoering van de zorg en/of de (gezins)voogdij.
- Een klacht-, bezwaar- of beroepsprocedure.

Lid 3: De vertrouwenspersoon heeft tevens tot taak:

- voorlichting te geven over de (rechts)positie van cliënten aan de doelgroep en professionals;
- tekortkomingen in de structuur en de toeleiding naar en/of uitvoering van de zorg en/of (gezins)voogdij, voor zover deze afbreuk doen aan de rechten en/of de veiligheid van betrokkene(n), te signaleren en aan de Inspectie te melden en
- tenminste eenmaal per jaar een rapport uit te brengen ten behoeve van het kwaliteitsbeleid.

Aan artikel 4.3.2 adviseren we de rechtstreekse betrokkenen toe te voegen, zodat er komt te staan: *De vertrouwenspersoon die een jeugdige, ouder, (netwerk) pleegouder of rechtstreekse betrokkenen ondersteunt, onthoudt zich van ondersteuning van anderen indien dat een onafhankelijke taakuitoefening jegens die jeugdige, ouder, (netwerk)pleegouder of rechtstreekse betrokkenen in gevaar kan brengen.*

In onderstaand artikel 4.3.3 hebben we de vet en schuin gedrukte woorden toegevoegd, gegeven ons eerdere advies. De vertrouwenspersoon biedt niet alleen in levende lijve ondersteuning, maar doet dat ook op andere wijzen (denk daarbij aan telefonisch bereikbaar, chatten en dergelijke). De tekst wordt dan:

Het college, voor zover het betreft de toeleiding naar, advisering over en de bepaling van de aangewezen voorziening, de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling informeren jeugdigen, ouders, (netwerk)pleegouders en rechtstreekse betrokkenen over de vertrouwenspersoon die aan hen op hun verzoek ondersteuning kan verlenen, wat deze kerntaken inhouden, en op welke wijze, plaats en tijdstippen de vertrouwenspersoon voor hen bereikbaar en beschikbaar is.

Wij staan achter de tekst van de artikelen 4.3.4, 4.3.5 en 4.3.6, en blijven dan:

4.3.4: De vertrouwenspersoon heeft vrije toegang tot de gebouwen van de gemeente voor zover deze gebruikt worden voor de toeleiding naar, advisering over en de bepaling van de aangewezen voorziening, en tot de gebouwen, terreinen en ruimten van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen waar jeugdigen kunnen verblijven, een en ander voor zover dit voor een juiste uitoefening van zijn taak nodig is. De vertrouwenspersoon behoeft geen toestemming van derden om met een jeugdige te spreken.

4.3.5: Onverminderd het bij of krachtens de wet bepaalde verschaffen het college, de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling aan de vertrouwenspersoon alle inlichtingen en tonen zij alle bescheiden die deze voor een juiste uitoefening van zijn taak nodig heeft.

4.3.6: *Het college, de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verschaffen aan de vertrouwenspersoon de faciliteiten die deze voor een juiste uitoefening van zijn taak nodig heeft.*

Toevoeging kwaliteitsartikel

Naast alle door u voorgestelde artikelen adviseren wij u een artikel toe te voegen waarin de onderdelen van de kwaliteit (sbewaking) van de vertrouwenspersoon benoemd staan. Immers de rechtspersonen die deze functionarissen in dienst hebben alsmede de vertrouwenspersoon zelf dienen oog te hebben voor de deskundigheid van de functionarissen en de veiligheid van alle cliënten en in het bijzonder van de jeugdige cliënten. Qua tekst voor een nieuw artikel in de AMvB stellen we voor:

De rechtspersoon waar de vertrouwenspersonen werkzaam zijn, draagt mede in verband met de veiligheid van cliënten zorg voor:

- *uitvoering op basis van de uitgangspunten beschreven in de wettelijke meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling;*
  - *klachtrecht waaronder een onafhankelijke klachtencommissie;*
  - *de verplichting van het overleggen van een VOG,*
- zodanig dat de deskundigheid, hoedanigheid en verantwoordelijkheidstoedeling voor een verantwoorde uitvoering van taken gerealiseerd wordt.*

Tot slot

Wij hebben met genoegen vanuit onze stichting AKJ de voorgestelde Algemene Maatregelen van Bestuur behorend bij de Jeugdwet voorzien van aandachtspunten, voorstellen en aanbevelingen. Wij wensen u succes met de verwerking van deze en andere reacties. Wij bieden aan u een nadere toelichting te geven.

Met hoogachting, verblijft,

Mw. drs. M.C.P. Glissenaar
Directeur bestuurder
Stichting AKJ: vertrouwenspersonen in de (jeugd)zorg

Bijlage: Bijlage motie 31839, nummer 222, Dijsselbloem, Kooiman en Dibi

Bijlage motie 31839, nummer 222

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat de onafhankelijke vertrouwenspersonen in de jeugdzorg en de (jeugd) ggz een wezenlijke bijdrage levert aan de bescherming van rechten van de cliënt/patiënt en familieleden,

overwegende dat de onafhankelijke vertrouwenspersoon, door bijstand te leveren bij vragen en klachten, problemen vroegtijdig kan helpen oplossen, waarmee juridische procedures worden voorkomen en (structurele) tekortkomingen worden gesignaleerd en gemeld,

van oordeel, dat onafhankelijke vertrouwenspersonen werkzaam zijn bij een onafhankelijk rechtspersoon die, onafhankelijk van het bestuur en/of personen van de toeleiders naar en/of aanbieders van zorg cliënten en patiënten op hun verzoek bijstaan, en de overheid daartoe subsidie verstrekt aan de door hen aangewezen rechtspersoon (conform huidige wet- en regelgeving en praktijk in de Wet op de Jeugdzorg en Wet BOPZ (straks in Wet Verplichte GGZ en Wet Zorg en Dwang),

verzoekt de regering de onafhankelijkheid, deskundigheid en beschikbaarheid van de onafhankelijke vertrouwenspersoon voor alle cliënten in het wetsvoorstel Zorg voor jeugd te regelen en zeker te stellen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Dijsselbloem
Kooijman
Dibi